

Ilyos — Ikkinchi raqam

Payg‘ambarlik Xususiyatlari

Jeff Pippenger

2023-09-27

Avvalgi maqolada biz Ilyosni bir ramz sifatida aniqladik. William Millerning qoidalariga muvofiq, “ramzlar” bir nechadan ortiq ma’noga ega bo’lishi mumkin. Shuning uchun, Ilyos ramz sifatida Ilyos va Musodan iborat ikki qismli ramzning bir qismini ham ifodalashi mumkin. Ilyos va Musodan iborat bu ikki qismli ramz Vahiy kitobining boshidan oxirigacha davom etadi, va bu ikki qismli ramz nimani anglatishiga noaniq bo’lish — sinov muddati yopilishidan sal oldin muhrdan yechiladigan Vahiy kitobidagi xabar borasida noaniq bo’lish demakdir. Shu sababli, endi biz Ilyos ramzi bilan bog‘langan ayrim payg‘ambarlik xususiyatlarini aniq ko‘rib chiqamiz.

Bizda o‘sha bashoratli xususiyatlarni tasdiqlash uchun uchta asosiy guvoh bor. Ilhom bu guvohlarni bir-birining o‘rnini bosuvchi ramzlar sifatida ko‘rsatadi; ular Ilyos payg‘ambar, Yahyo Cho‘mdiruvchi va William Millerdir.

“William Miller tomonidan va’z qilingan haqiqatni qabul qilishga minglab kishilar yetaklandi, va xabarni e’lon qilish uchun Ilyosning ruhi va qudratida Xudoning xizmatkorlari ko‘tarildi. Iso Masihning peshqadami bo‘lgan Yahyo singari, bu tantanavor xabarni va’z qilganlar bolta daraxtning ildiziga qo‘yilishi va odamlarni tavbaga munosib mevalar keltirishga da’vat etish zarurligini chuqur his qildilar. Ularning guvohligi jamoatlarni uyg‘otish va ularga kuchli ta’sir ko‘rsatish, hamda ularning haqiqiy tabiatini namoyon etish uchun mo‘ljallangan edi. Va kelajakdagi g‘azabdan qochish haqidagi bu tantanavor ogohlantirish yangraganida, jamoatlarga qo‘shilgan ko‘plar shifo baxsh etuvchi xabarni qabul qildilar; ular o‘z ortga qaytishlarini ko‘rdilar va tavbaning achchiq ko‘z yoshlari hamda qalbning chuqur izzatirobi bilan Xudo oldida o‘zlarini kamtar qildilar. Xudoning Ruhi ular ustiga tushganida esa, ular: ‘Xudodan qo‘rqinglar va Unga ulug‘vorlik beringlar, chunki Uning hukm soati keldi’, degan nidoni yangratishga yordam berdilar.” Early Writings, 233.

Ilyos, Yahyo cho‘mdiruvchi va Millerga ularning ishini yo‘naltirgan hamda belgilab bergan muayyan bir ruh ato etilgan edi. Ularning guvohligi jamoatlarni “uyg‘otish va kuchli ta’sir ko‘rsatish hamda” o‘sha jamoatlarning “haqiqiy tabiatini namoyon etish” uchun “mo‘ljallangan” edi. Ahab davrida bo‘ladimi, Yahyo cho‘mdiruvchi davridami yoki Uilyam Miller zamonidami, ular murojaat qilgan jamoatlarning barchasi shunchalik chuqur va qorong‘i Laodikiyalik ko‘rlikka ega edilar, xabar “bolta daraxtning ildiziga qo‘yilgandek” bevosita bo‘lishi zarur edi. Bu sinov muddatining yopilishi haqidagi e’lonni ham o‘z ichiga olgan bo‘lib, Yahyo cho‘mdiruvchining xabarida bu “kelajak g‘azab” haqidagi ogohlantirish edi. Millerning “Xudodan qo‘rqinglar va Unga ulug‘vorlik beringlar; chunki Uning hukm soati keldi” degan xabari ham kelajak g‘azab haqida ogohlantirish edi.

“Yuhanning ovozi karnay kabi baland ko‘tarildi. Uning topshirig‘i shunday edi: ‘Mening xalqimga ularning gunohini, Yoqub xonadoniga esa ularning gunohlarini ko‘rsatgin’ (Ishayo

58:1). U insoniy ilm-fan tahsilini olmagan edi. Xudo va tabiat uning ustozlari bo‘lgan. Ammo Masih oldidan yo‘lni tayyorlash uchun ovozi qadimdagi payg‘ambarlar singari eshittirishga, tubanlashib ketgan xalqni tavbaga chaqirishga yetarlicha jasur bo‘lgan bir kishi zarur edi.”
Selected Messages, book 2, 148.

Ilyos o‘z avlodiga o‘sha kuni Xudoga yoki Baalga xizmat qilishni tanlashni buyurdi, ammo u avlod bir og‘iz ham javob qaytarmadi; bu esa Baalni tanlash bilan barobardir.

“Hech qachon ayni shu davrdagidek sodiq ogohlantirishlar, tanbehlar va yaqin, qat’iy muomala bunchalik zarur bo‘lmagan edi. Shayton vaqti oz qolganini bilib, buyuk qudrat bilan pastga tushdi. U dunyoni yoqimli afsonalar bilan to‘ldirmoqda, va Xudoning xalqi ularga mayin gaplar aytilishini sevadi. Gunoh va fosiqlikdan nafratlanilmayapti. Menga shuni ko‘rsatdilar, Xudoning xalqi bostirib kirayotgan zulmatni ortga surish uchun yanada qat’iy, sobitqadam sa’y-harakatlar qilishi kerak. Xudoning Ruhining yaqin va chuqur amali hozir har qachongidan ham ko‘proq zarurdir. Nodonlik silkib tashlanishi kerak. Agar unga qarshilik ko‘rsatmasak, halokatimizga sabab bo‘ladigan lanjlikdan uyg‘onishimiz lozim. Shayton onglar ustidan qudratli, boshqaruvchi ta’sirga ega. Voizlar ham, xalq ham zulmat kuchlari tomonida topilish xavfi ostidadir. Endi betaraf mavqe degan narsa yo‘q. Biz hammamiz yoki aniq ravishda haq tomondamiz, yoki aniq ravishda nohaqlik bilan birgamiz. Masih dedi: ‘Kim Men bilan bo‘lmasa, Menga qarshidir; va kim Men bilan yig‘masa, sohib yuboradi.’” Testimonies, 3-jild, 327.

Yuhanno o‘z tarixidagi “buzilgan xalq”ni “ilonlar zoti” deb atadi. Millerchilar esa oxir-oqibat o‘z tarixidagi buzilgan xalqni Bobilning qizlari deb aniqladilar. Ilyos ham, Yuhanno ham, Miller ham — bu uchovidan birortasi ilohiyotshunos emas edi. Ularning barchasi oddiy hayot qatlamlaridan chaqirilgan edilar.

“Iso Masihdagi haqiqat, U bulutlar yostig‘iga o‘xshash bulut bilan qoplangan paytda O‘zi tomonidan e‘lon qilinganidek, bugungi kunimizda ham sobit haqiqat va rostlikdir hamda uni qabul qiluvchining ongini, o‘tmishda onglarni yangilaganidek, xuddi shunday albatta yangilaydi. Masih shunday degan: «Agar ular Muso va Payg‘ambarlarni eshitmasalar, o‘liklardan biri tirilgan taqdirda ham ishonmaydilar». (Luke 16:31).

“Xalq sifatida biz Muqaddas Ruhning hukmron yo‘llovchi rahbarligi ostida, xushxabarning o‘z sofligida yoyilishi uchun Rabbiyning yo‘lini hozirlashimiz kerak. Tirik suv oqimi o‘z yo‘lida chuqurlashib, kengayib borishi lozim. Yaqin va uzoqdagi barcha maydonlarda odamlar omoch boshidan, shuningdek ongni asosan band etadigan odatiy tijorat mashg‘ulotlaridan chaqirib olinadi va tajribaga ega bo‘lgan kishilar bilan aloqada ta’lim oladilar — haqiqatni tushunadigan kishilar bilan. Xudoning nihoyatda ajoyib amallari orqali qiyinchilik tog‘lari olib tashlanib, dengizga uloqtiriladi. Kelinglar, Isoda bo‘lgan haqiqatning qudratini boshdan kechirgan kishilar kabi mehnat qilaylik.

“Bu davrda Xudo vaziyatning Egasi ekanini namoyon etadigan bir qator hodisalar yuz berishi kerak. Haqiqat aniq, shubhasiz tilda e‘lon qilinadi. Haqiqatni va’z qilayotganlar tartibli hayot va taqvodor yurish-turish orqali haqiqatni namoyon etishga intiladilar. Va ular shunday qilganlarida, haqiqatni himoya qilishda hamda Xudo unga bergan qat’iy tatbiqni bayon etishda

qudratli bo‘lib boradilar.”

“Haqiqatni bilgan va uni ta’lim bergan kishilar insoniy aql-idrokka og‘ib ketib, aldanib qolgan onglar oldiga o‘zlarining afsonalar taomini tutayotgan bir vaqtda, bir paytlar evangelistik ishda mehnat qilgan, ammo restoranlar, oziq-ovqat do‘konlari va boshqa tijoriy faoliyat turlarini boshqarishga tortilib ketganlar safga qaytib kirishlari, Muqaddas Kitoblarini astoydil o‘rganishlari hamda Xudoning Kalomini qo‘llariga olib, samoviy farishtalar bilan hamkorlikda Muqaddas Kitob haqiqatini, ya’ni ruhiy ozuqani tarqatishlari uchun ayni vaqtdir. Bu ish hozir ilohiy tayinlovga ega ishchilarni baland ovoz bilan da’vat etmoqda. Shunda Qudrati Cheksiz Zot qiyinchilik tog‘lariga: Ko‘chirilib tashlan va dengizga uloqtiril, deydi.” Paulson Collection, 73, 74.

Shunday qilib, Ilyos, Yuhanno va Miller “odatdagi roq” “kasb-hunarlar”dan chaqirilgan kishilar bo‘lgan va shuni ifodalaydilar; chunki ilgari haqiqatni o‘rgatgan “odamlar” oxir-oqibat “insoniy aql-idrokka og‘ib ketib, aldangan onglar oldiga o‘zlarining afsonalar taomini tortadilar.” Chaqirilgan oddiy kishilar esa Muqaddas Kitob bashoratining “ishonchli tatbiqini” “Xudo uni berganidek” bayon qiladilar. Oqsoch opa bu parchada ikki marta “tog‘lar”ni “qiyinchilik tog‘lari” deb ta’riflagan. Bu kishilarning ishi “har bir tog‘ni” pasaytirishni ham o‘z ichiga olgan edi. Kamtar sharoitlar omochidan chaqirilgan oddiy kishilar tomonidan amalga oshirilgan ish, o‘sha davr ilohiyotchilari ulashgan insoniy afsonalar taomlaridan farqli o‘laroq, Muqaddas Kitobning to‘g‘ri metodologiyasini aniqlash ishini ifodalaydi.

“Cho‘mdiruvchi Yahyoning ishi hamda oxirgi kunlarda xalqni loqaydligidan uyg‘otish uchun Ilyosning ruhi va qudratida oldinga chiqadiganlarning ishi ko‘p jihatdan bir xildir. Uning ishi bu davrda bajarilishi lozim bo‘lgan ishning bir timsolidir. Masih dunyoni adolat ila hukm qilish uchun ikkinchi marta kelajakdir. Dunyoga berilishi lozim bo‘lgan oxirgi ogohlantirish xabarini olib yuruvchi Xudoning elchilari, Yahyo Uning birinchi kelishiga yo‘l tayyorlaganidek, Masihning ikkinchi adventi uchun yo‘l tayyorlashlari kerak. Bu tayyorlov ishida, “har bir vodiy ko‘tariladi, har bir tog‘ va tepalik past qilinadi; egriliklar to‘g‘rilanadi, notekis joylar tekislanadi”, chunki tarix takrorlanajak va yana bir bor “Egamizning ulug‘vorligi zohir bo‘ladi, va barcha bashar uni birgalikda ko‘radi; chunki Egamizning og‘zi shunday degandir.” Southern Watchman, 1905-yil 21-mart.

Ishayo tomonidan aniqlab berilgan uch islohotchining xususiyatlari shundan iboratki, har bir vodiy yuksaltiriladi, har bir tog‘ past qilinadi, egri joylar to‘g‘rilanadi va notekis joylar tekislanadi. Vodiylarni yuksaltirish, tog‘larni past qilish, egriliklarni to‘g‘rilash va notekis joylarni tekislash orqali tayyorlanadigan Rabbimizning yo‘li qadimiy yo‘llardir.

Cho‘lda hayqiruvchining ovozi shuki: Egamizning yo‘lini hozirlang, sahroda Xudoyimiz uchun to‘g‘ri bir yo‘l qiling. Har bir vodiy ko‘tariladi, har bir tog‘ va tepalik past qilinadi; egri joylar to‘g‘rilanadi, notekis joylar tekislikka aylantiriladi. Egamizning ulug‘vorligi zohir bo‘ladi, va barcha bashariyat buni birgalikda ko‘radi; chunki Egamizning og‘zi shuni aytdi. Ishayo 40:3–5.

Mayda-chuyda e’tiroz qiluvchi yahudiylar Yahyo cho‘mdiruvchidan u kelajakdagi Ilyosmi, deb so‘raganlarida, u bunday emasligini aytdi, ammo keyin o‘zini Ishayodagi ushbu parcha bilan

aynanlashtirdi.

Yahyoning guvohligi esa shudir: yahudiylar Quddusdan ruhoniylar va levilarni uning oldiga: “Sen kimsan?” deb so‘rash uchun yuborganlarida, u iqrar bo‘ldi va inkor etmadi; balki iqrar bo‘lib dedi: “Men Masih emasman”. Shunda undan so‘radilar: “Unday bo‘lsa, kimsan? Ilyosmisan?” U dedi: “Yo‘q”. “O‘sha payg‘ambarmisan?” U javob berdi: “Yo‘q”. Shunda ular unga dedilar: “Sen kimsan? Bizni yuborganlarga javob berishimiz uchun. O‘zing haqingda nima deysan?” U dedi: “Men sahroda nido qiluvchining ovozi: Egamizning yo‘lini to‘g‘ri qilinglar, deb Ishayo payg‘ambar aytganidek”. Yuhanno 1:19–23.

“Rabbiyning yo‘li”ni tayyorlash, farishtalar Millerga yo‘l-yo‘riq ko‘rsatib, odamlar yurishi lozim bo‘lgan “yo‘l” haqidagi Muqaddas Kitobiy tushunchani tayyorlash uchun u anglab yetishi va qo‘llashi kerak bo‘lgan metodologiyani bildiradi. Har bir “tog‘” pasaytirilishi kerak edi, chunki Muqaddas Kitob bashoratidagi tog‘lar, ilk qarashda tushunish uchun nihoyatda qiyin bo‘lib ko‘rinadigan haqiqatlarni ifodalaydi. Shimol podshohi zabt etishga urinayotgan Doniyor kitobining o‘n birinchi bobi qirq beshinchi oyatidagi ulug‘vor muqaddas tog‘ni tushunish, avvalo Quddusdagi so‘zma-so‘z ulug‘vor muqaddas tog‘ni aniqlash orqali anglanadi; aynan shu tog‘ bashoratan ruhiy ulug‘vor muqaddas tog‘ni belgilab beradi. Armageddon deb atalgan, ya‘ni Megiddo tog‘i ma‘nosini bildiradigan tog‘ni tushuntirish uchun kishi so‘zma-so‘z Megiddoga borishi kerak. Qiyin deb ifodalangan bashoratli mushkulliklar, bir narsaning boshlanishi uning oxirini tasvirlab berishi tamoyili qo‘llanganda bartaraf etiladi.

Ishayo tomonidan ifodalangan, Yuhanno tomonidan tilga olingan va Miller tomonidan bayon etilgan metodologiya har bir vodiyni yuksaltiradi. U Ishayo yigirma ikkidagi “vahiylar vodiysi” bo‘ladimi, Hizqiyoldagi “quruq suyaklar vodiysi” bo‘ladimi yoki Yo‘el kitobidagi “Yohushofot vodiysi” bo‘ladimi, Millerchilar tarixida Ajoyib Hisoblovchi bo‘lgan Palmoniy sifatida, yoki bizning tariximizda ajoyib tilshunos bo‘lgan Alfa va Omega sifatida namoyon etilgan Masihning fe‘l-atvorini to‘g‘ri anglashga asoslangan metodologiya — Xudoning Kalomidagi “vodiylar”da ifodalangan bashoratli haqiqatlarni yuksaltiradigan narsadir.

To‘g‘rilanishi kerak bo‘lgan egriliklar va tekislanadigan g‘adir-budir joylar Laodikiya ruhoniyligi o‘zlarining zaharlangan afsona taomlarini qo‘llab-quvvatlash uchun foydalanadigan urf-odatlar va an‘analarni tuzatish ishini anglatadi. Ilyosning ishi ilohiyotchilar va ruhoniylarning afsonalariga qarama-qarshi holda, to‘g‘ri Muqaddas Kitobiy metodologiyani ifodalovchi narsa sifatida aniq belgilangan. Bu ish ta‘lim ko‘rgan ruhoniylar va ilohiyotchilar tomonidan emas, balki “oddiy odamlar” tomonidan amalga oshiriladi. Bu uch guvohning bashoratli xususiyatlari doirasida, kelajak Ilyosi erkak kishi bo‘lishi haqidagi oddiy haqiqat ham mavjud.

Bu kuzatuv ahamiyatsizdek tuyulishi mumkin, biroq adventizm ilohiyotchilari o‘z afsonalarini saqlab qolishga urinarkanlar, ular Opa Uaytning Ilyosning ruhi va qudratida keladigan bir kishi haqida kelasi zamonda so‘z yuritgan bir parchani olib, unga o‘zlarining izoh tarzidagi afsonalarini qo‘shadilar va Opa Uayt o‘zi haqida gapirgan, deb turib oladilar.

“Bashorat bajarilishi lozim. Rabbiy shunday deydi: ‘Mana, Egamizning buyuk va dahshatli kuni kelishidan oldin Men sizlarga Ilyos payg‘ambarni yuboraman.’ Kimdir Ilyosning ruhi va

qudrati bilan kelishi kerak, [Ilovaga qarang.] va u namoyon bo‘lganida, odamlar shunday deyishlari mumkin: ‘Siz haddan tashqari jiddiysiz, Muqaddas Yozuvlarni to‘g‘ri talqin qilmayapsiz. Xabaringizni qanday ta‘lim berish kerakligini sizga aytib beray.’”

“Xudoning ishi bilan insonning ishini farqlay olmaydiganlar ko‘p. Men Xudo menga qanday bersa, haqiqatni shunday aytaman, va hozir shuni aytamanki, agar siz ayb qidirishda, ixtilof ruhida davom etsangiz, haqiqatni hech qachon bilib olmaysiz. Iso O‘z shogirdlariga dedi: “Sizlarga aytadigan yana ko‘p narsalarim bor, lekin hozir ularni ko‘tara olmaysizlar.” Ular muqaddas va abadiy narsalarni qadrlash holatida emas edilar; ammo Iso ularga Tasalli Beruvchini yuborishni va‘da qildi; U ularga hamma narsani o‘rgatadi va O‘zi ularga aytgan hamma narsani ularning yodiga soladi.

“Birodalar, biz insonga tayanib qolmasligimiz kerak. ‘Insonga ishonishni bas qilinglar, uning nafasi burnidadir; chunki u nimaga arziydi?’ Sizlar ojiz jonlaringizni Isoga bog‘lashingiz kerak. Tog‘da buloq bor ekan, vodiydagi manbadan ichish bizga munosib emas. Kelinglar, pastdagi oqimlarni tark etaylik; yuksakroq buloqlarga kelaylik. Agar siz tushunmaydigan, siz rozi bo‘lmaydigan biror haqiqat nuqtasi bo‘lsa, uni tadqiq qilinglar, Muqaddas Bitikni Muqaddas Bitik bilan solishtiringlar, haqiqat shaxtasini Xudoning Kalomi konining tubiga qadar chuqur tushiringlar. O‘zlaringizni ham, fikrlaringizni ham Xudoning qurbongohiga qo‘yishingiz, oldindan shakllangan tasavvurlaringizni chetga surishingiz va osmon Ruhi sizni barcha haqiqatga yo‘llashiga yo‘l qo‘yishingiz kerak.” Testimonies to Ministers, 475, 476.

“Kimdir Ilyosning ruhi va qudratida kelishi kerak: Bu so‘zlar ayrimlar tomonidan xato ravishda, go‘yoki Uayt xonimning hayoti va xizmatidan keyin paydo bo‘ladigan bashoratli xabar bilan chiqadigan qandaydir bir shaxsga tatbiq etilgan. ‘Osmon yo‘l ko‘rsatsin’ sarlavhali ushbu maqolani tashkil etuvchi uch paragraf 1890-yil 29-yanvar kuni ertalab Michigan shtatining Battle Creek shahrida Ellen Uayt tomonidan aytilgan nutqning faqat kichik bir qismidir. Bu nutq 1890-yil 18-fevraldagi Review and Herald‘da nashr etilganida, unga ‘Bahsli ta‘limot masalasiga qanday yondashmoq kerak’ degan sarlavha berilgan edi. Ushbu maqoladan olingan va mazkur jildning ayrim sahifalarini to‘ldirish uchun ko‘p jihatdan foydalanilgan boshqa iqtiboslarni 23, 104, 111, 119, 158, 278 va 386-betlarda topish mumkin. Maqola to‘liq holda Selected Messages 1:406–416‘da qayta nashr etilgan bo‘lib, ‘Osmon yo‘l ko‘rsatsin’ deb nomlangan parcha 412 va 413-betlarda joylashgan. Maqola to‘liq o‘qilganda ayon bo‘ladiki, Ellen Uayt Minneapolis Konferensiyasidan sal ko‘proq than bir yil o‘tib, Battle Creekdagi bir guruhga aytgan bu bayonotida o‘zining xizmatini nazarda tutgan edi. Ba‘zilar uning ishiga nisbatan tanqidiy bo‘lib qolgan edilar. E’tibor bering, ushbu jildning 475-betida keltirilgan paragrafdan oldingi paragrafda Ellen Uayt shunday deydi:”

“Biz shunday bir holatga kelishimiz kerakki, har bir tafovut erib yo‘qolsin. Agar men o‘zimda nur bor, deb hisoblasam, uni taqdim etishda o‘z burchimni bajaraman. Faraz qilaylik, men Rabbiiy menga xalqqa yetkazish uchun beradigan xabar haqida boshqalar bilan maslahatlashganimda edi, unda eshik yopilib qolishi, va nur Xudo uni yuborgan kishilargacha yetib bormasligi mumkin edi. Iso Quddusga kirib kelganida, “shogirdlarning butun ko‘pchiligi o‘zlari ko‘rgan barcha qudratli ishlar uchun baland ovoz bilan quvonib, Xudoni ulug‘lay boshladilar; ular shunday der edilar: Egamiz nomi bilan kelayotgan Shoh muborakdir;

osmonda tinchlik va oliylarda ulug‘vorlik bo‘lsin. Va olomon orasidagi ayrim farziylar Unga dedilar: Ustozi, shogirdlaringga tanbeh ber. U esa ularga javoban dedi: Sizlarga aytamanki, agar bular sukut saqlasa, toshlar darhol faryod qiladi” (Luke 19:37–40).

“Yahudiylar Xudoning kalomida oldindan bashorat qilingan xabarning e‘lon qilinishini to‘xtatishga urindilar.”

“So‘ng u yana o‘zining shaxsiy tajribasiga ishora qiladi:

“Bashorat bajo bo‘lishi kerak. Rabbiiy shunday deydi: “Mana, Egamizning ulug‘ va dahshatli kuni kelishidan oldin Men sizlarga Ilyos payg‘ambarni yuboraman” (Malaki 4:5). Kimdir Ilyosning ruhi va qudratida kelishi kerak, va u zohir bo‘lganda, odamlar shunday deyishlari mumkin: “Siz haddan tashqari jiddiysiz, Muqaddas Yozuvlarni to‘g‘ri tarzda talqin qilmaysiz.” —Tanlangan xabarlar, 1-jild, 412.

“U o‘zining shaxsiy tajribasini nazarda tutganligi, bundan keyin keladigan xatboshida ham ravshan ko‘rinadi; unda u shunday deydi:”

“«Menga Xudo qanday bergan bo‘lsa, men haqiqatni shunday aytaman...»” Testimonies to Ministers ga ilova.

Ellen Uayt o‘z davridagi ilohiyotchilar va yetakchilarning afsonalariga murojaat qilishi kerak bo‘lganining o‘zi, uning kelajakda Ilyosning ruhi va qudratida keladigan “erkak” sifatida o‘zini ko‘rsatayotganiga hech qanday dalil bermaydi. Ellen Uayt qo‘llagan Muqaddas Kitobni tatbiq etish usuliga hujum qilgan adventizm ichidagi uning ko‘plab muxoliflariga oid biror dalil qayerda? U qachon bo‘lsa ham: “siz Muqaddas Yozuvlarni to‘g‘ri tarzda talqin qilmaysiz”, deb aytilgan joy qayerda? U dunyoning oxirida Ilyosning ruhi va qudrati bilan kuchlantiriladigan bir xalq harakati bo‘lishini aniq ko‘rsatadi, va u Ilyos qudratining kelajakdagi namoyon bo‘lishi haqida bashorat qilgan paytda uchinchi farishtaning baland nidosi harakati yuz berayotgan, deb o‘ylaganini taxmin qilishning hech qanday qonuniy yo‘li yo‘q. Laodikiyalik adventist ilohiyotchilar o‘z podalarini, Rabbimizning buyuk va dahshatli kunidan oldin yuboriladigan Ilyos payg‘ambarining ado bo‘lishi sifatida, Opa Uayt “o‘z tajribasiga” “ishora qilgan”, deb ishontirmoqchi bo‘ladilar.

Mana, Egamizning buyuk va dahshatli kuni kelishidan oldin Men sizlarga Ilyos payg‘ambarni yuboraman. Malaki 4:5.

Ilyos timsol sifatidagi bashoriy xususiyatlardan biri shuki, u urf-odatlar va an‘analar haqidagi afsonalarni ulashib beradigan ruhoniylarning afsonalariga qarshi turuvchi Muqaddas Kitobiy metodologiyani namoyon etadi. Uning yo‘lni tayyorlash ishi (“mana yo‘l, undan yuringlar”) buzilgan ruhoniylar ta‘limotlariga qarshi turuvchi Muqaddas Kitobiy metodologiya orqali amalga oshiriladi. Va Ilyos, Yahyo cho‘mdiruvchi hamda Millerning uch guvohligiga ko‘ra, bunga Opa Uaytning o‘sha paytda kelajakda bo‘ladigan Ilyosning zohir bo‘lishi haqidagi guvohligi ham qo‘shilgan holda, u ayol emas, erkak bo‘ladi. Palmoniy hamda Alfa va Omeganning metodologiyasi to‘g‘ri anglab yetilganda, u shunchaki Muqaddas Yozuvlarni talqin qilish uchun berilgan Muqaddas Kitobiy qoidalar majmui sifatidagina emas, balki Masihning fe‘l-atvorining ko‘chirmasi, ya‘ni Uning ulug‘vorligi sifatida ham tan olinadi.

Va Egamizning ulug‘vorligi ayon bo‘ladi, va barcha jonzot uni birgalikda ko‘radi; chunki buni Egamizning og‘zi aytdi. Ishayo 40:5.

Masihning ayni tabiati Uning Kalomini anglashda qo‘llanishi lozim bo‘lgan uslubiyat orqali ifodalanadi, chunki U Kalomdir.

“Osmondagi muqaddas ma’baddagi Xudoning qonuni buyuk asl nusxadir; tosh lavhalarga bitilgan va Muso tomonidan Tavrotda qayd etilgan amrlar esa uning xatosiz ko‘chirmasi edi. Ushbu muhim haqiqatni anglab yetganlar shu tariqa ilohiy qonunning muqaddas va o‘zgarmas tabiatini ko‘rishga yo‘naltirildilar. Ular Najotkorning quyidagi so‘zlarining qudratini ilgari hech qachongidek angladilar: ‘Osmonu yer yo‘qolib ketmaguncha, qonundan na bir harf, na bir nuqta aslo yo‘qolmaydi.’ Matto 5:18. Xudoning qonuni, Uning irodasining vahiysi, Uning fe’l-atvorining nusxasi bo‘lganligi uchun, ‘osmondagi sodiq guvoh’ sifatida abadulabad turmog‘i lozim. Birorta amr bekor qilinmagan; na bir harf, na bir nuqta o‘zgartirilgan. Zaburchi shunday deydi: ‘Ey Rabbiy, Sening kaloming osmonlarda abadulabad sobitdir.’ ‘Uning barcha amrlari ishonchlidir. Ular to abad va abad mustahkam turadi.’ Zabur 119:89; 111:7, 8.” Buyuk kurash, 434.

O‘n amr Masihning xarakterining o‘zgarmas ifodasi bo‘lgani kabi, bashoratni talqin qilish qoidalari ham Uning xarakterining ifodasidir.

“Biz xristianlik nimadan iborat ekanini, haqiqat nima ekanini, biz qabul qilgan e’tiqod nima ekanini, Muqaddas Kitob qoidalari — bizga oliy Hokimiyat tomonidan berilgan qoidalar — nimaligini o‘zimiz uchun bilishimiz kerak. Ko‘plar o‘z e’tiqodlarini asoslash uchun hech bir sababga ega bo‘lmagan holda, masalaning haqiqatiga doir yetarli dalilsiz ishonadilar. Agar ularning oldindan shakllangan qarashlariga mos keladigan biror g‘oya taqdim etilsa, ular uni qabul qilishga darhol tayyor bo‘ladilar. Ular sababdan oqibatga qarab mulohaza yuritmaydilar, ularning e’tiqodi haqiqiy poydevorga ega emas, va sinov vaqtida ular qum ustiga qurganliklarini bilib oladilar.

“Muqaddas Yozuvlar haqidagi hozirgi, nomukammal bilimidan qoniqib, buni najoti uchun kifoya deb o‘ylab xotirjam bo‘lib qolgan kishi halokatli aldov ichida orom topmoqda. Ko‘plar Muqaddas Yozuvdagi dalillar bilan yetarlicha qurollanmagan; shu bois ular xatoni farqlay olmaydilar va haqiqat sifatida tiqishtirilgan barcha an’ana hamda xurofotni mahkum eta olmaydilar. Shayton Masih xushxabarining soddaligini buzish uchun o‘z g‘oyalarini Xudoga sajda-ibodatga kiritgan. Hozirgi haqiqatga ishonishini da’vo qiladiganlarning ko‘pchiligi bir zamonlarda azizlarga topshirilgan imon nimadan iboratligini bilmaydi — sizlardagi Masih, ulug‘vorlik umidi. Ular go‘yo qadimiy chegara-belgilarni himoya qilayotganlarini o‘ylaydilar, ammo ular iliq va beparvodirlar. Ular sevgi va imonning haqiqiy fazilatini o‘z tajribalariga to‘qib singdirish hamda unga ega bo‘lish nimani anglatishini bilmaydilar. Ular Muqaddas Kitobni jiddiy tadqiq qiluvchilar emas, balki dangasa va e’tiborsizdirlar. Muqaddas Yozuv oyatlari yuzasidan fikr tafovutlari paydo bo‘lganda, maqsad bilan tadqiq qilmagan va nimaga ishonishini qat’iy belgilab olmagan ana shundaylar haqiqatdan yuz o‘giradilar. Biz barchaga ilohiy haqiqatni sinchiklab surishtirish zarurligini singdirishimiz kerak, toki ular haqiqat nima ekanini haqiqatan bilishlarini bilsinlar. Ba’zilar o‘zlarida katta bilim borligini da’vo qiladilar va o‘z holatlaridan mamnun bo‘ladilar, holbuki ularda ish uchun ham, Xudoga va Masih jonini

fido qilgan jonzotlar uchun ham, go‘yo ular hech qachon Xudoni tanimaganlaridek, na ortiqroq g‘ayrat, na jo‘shqinroq sevgi bor. Ular Muqaddas Kitobni uning mag‘zi va yog‘idan o‘z jonlariga bahramand bo‘lish [uchun] o‘qimaydilar. Ular buni o‘zlariga so‘zlayotgan Xudoning ovozi deb his qilmaydilar. Ammo najot yo‘lini tushunmoqchi bo‘lsak, adolat Quyoshining nurlarini ko‘rmoqchi bo‘lsak, Muqaddas Yozuvlarni maqsad bilan tadqiq qilishimiz kerak, chunki Muqaddas Kitobning va‘dalari va bashoratlari ilohiy najot rejasiga ulug‘vorlikning ravshan nurlarini sochadi, bu buyuk haqiqatlar esa aniq anglab yetilmagan.” The 1888 Materials, 403.

Haqiqiy ma’noda masihiy bo‘lish Masihga o‘xshash bo‘lishni anglatadi. Ushbu parcha biz “masihiylikni tashkil etuvchi narsani o‘zimiz uchun bilishimiz kerak”ligini ko‘rsatadi. Unda aytilishicha, biz “haqiqat nima ekanini” “bilishimiz kerak”. Biz “qabul qilgan imonimiz nima ekanini” “bilishimiz kerak”. Biz “Muqaddas Kitob qoidalari nima ekanini — bizga eng oliy Hokimiyat tomonidan berilgan qoidalarni” bilishimiz kerak. Masihga o‘xshash bo‘lish bizga eng oliy Hokimiyat tomonidan berilgan Muqaddas Kitob qoidalari nima ekanini bilishni talab qiladi. Ushbu qoidalaridan tashqari biz Masihga o‘xshash bo‘la olmaymiz, chunki eng oliy Hokimiyat tomonidan berilgan qoidalar Uning fe‘l-atvorining aynan ifodasidir.

Ilyosning yana bir xususiyati — ahdning xabarchisi uchun yo‘lni tayyorlash ishidir. Ilyos, ilgari tanlangan xalq chetlab o‘tilayotgan va ayni paytda yangi tanlangan xalq tanlanayotgan bir tarix davrida amalga oshiriladigan ishni ifodalaydi. Bu tarix poklanish jarayonini ifodalaydi; u esa, avvalgi nopok tanlangan xalqdan farqli o‘laroq, pok nazr sifatida tasvirlangan bir xalqni yuzaga keltiradi.

Mana, Men O‘z elchimni yuboraman, va u Mening oldimda yo‘lni hozirlaydi; va sizlar izlayotgan Egamiz, ahdning sizlar zavq topadigan elchisi, birdan O‘z ma’badiga keladi; mana, U keladi, deydi lashkarlar Egasi bo‘lgan Rabbiy. Ammo Uning keladigan kuni kim bardosh bera oladi? U zohir bo‘lganda kim tura oladi? Chunki U erituvchining oloviga o‘xshaydi, va kir yuvuvchilarning ishqoriga o‘xshaydi. Va U kumushni eritib poklovchi kabi o‘tiradi; U Levi o‘g‘illarini poklaydi va ularni oltin hamda kumush kabi tozalaydi, toki ular Rabbiyga solihlikda nazr keltirsinlar. Shunda Yahudo va Quddusning nazri Rabbiyga qadimgi kunlardagidek, avvalgi yillardagidek manzur bo‘ladi. Malaki 3:1–4.

Yahyo Cho‘mdiruvchi Masihning to‘satdan kelib, O‘z ma’badini poklashi uchun yo‘lni tayyorladi. Masih xizmatining boshida va oxirida ma’badning poklanishi Malaki kitobining uchinchi bobidagi bashoratning amalga oshishi edi. Yahyo Leviy o‘g‘illarini poklash uchun ahdning xabarchisiga yo‘l tayyorlagan xabarchi edi.

“Ma’badni poklashda Iso O‘zining Masih sifatidagi vazifasini e’lon qilar va O‘z ishiga kirishar edi. Ilohiy Huzurning maskani bo‘lishi uchun bunyod etilgan o‘sha ma’bad Isroil va butun dunyo uchun ibratli bir dars bo‘lishi ko‘zda tutilgan edi. Azaldan beri Xudoning maqsadi shu ediki, yaratilgan har bir mavjudot, porloq va muqaddas serafdan tortib insongacha, Yaratganning ichida istiqomat qiladigan ma’badi bo‘lsin. Gunoh tufayli insoniyat Xudo uchun ma’bad bo‘lishdan to‘xtadi. Yovuzlik bilan qoraygan va bulg‘angan inson qalbi endi Ilohiy Zotning ulug‘vorligini namoyon etmay qo‘ydi. Ammo Xudo O‘g‘lining mujassam bo‘lishi

orqali Osmonning maqsadi bajo bo'ladi. Xudo insoniyat ichida istiqomat qiladi va najotkor inoyat orqali inson qalbi yana Uning ma'badiga aylanadi. Xudo Quddusdagi ma'badni har bir jon uchun ochiq bo'lgan ulug' taqdirning uzluksiz guvohi bo'lishi uchun belgilagan edi. Ammo yahudiylar o'zlari shunchalik faxrlanib qaragan bu binoning ma'nosini anglamagan edilar. Ular o'zlarini Ilohiy Ruh uchun muqaddas ma'badlar sifatida topshirmadilar. Nopok savdo-sotiqning shovqin-suroni bilan to'lgan Quddus ma'badining hovlilari hissiy ehtiroslar va nopok xayollar borligi bilan bulg'angan qalb ma'badini haddan tashqari haqqoniy tarzda ifoda etar edi. Ma'badni dunyoning oldi-sotdisi bilan shug'ullanuvchi xaridor va sotuvchilaridan poklab, Iso yurakni gunohning bulg'anishidan — jonni buzadigan dunyoviy istaklardan, xudbin shahvatlardan, yovuz odatlardan — poklash haqidagi O'z vazifasini e'lon qildi. 'Sizlar izlayotgan Rabbiiy to'satdan O'z ma'badiga keladi; ha, sizlar orzu qilayotgan ahd Elchisi keladi; mana, U keladi, deydi lashkarlar Egasi bo'lgan Rabbiiy. Lekin Uning keladigan kuniga kim bardosh bera oladi? U zohir bo'lganda kim tik tura oladi? Chunki U erituvchining olovidek va kir yuvuvchilarning ishqoridekdir. U kumushni eritib tozalovchi kabi o'tiradi; U Levi o'g'illarini poklaydi, ularni oltin va kumush singari tozalaydi.' Malaki 3:1–3." Asrlar istagi, 161.

Yahyo Cho'mdiruvchi Masihning kutilmaganda kelib, O'z ma'badini poklashi uchun yo'lni tayyorlagan xabarchi edi; Uilyam Miller esa Masihning 1844-yil 22-oktabrda kutilmaganda Eng Muqaddas Joyga kelishi uchun xuddi shunday tayyorgarlik ishini amalga oshirdi.

"Doniyor 8:14 da ko'rsatilganidek, muqaddasxonani poklash uchun Masihning bizning Buyuk Ruhoniyimiz sifatida eng muqaddas joyga kelishi; Doniyor 7:13 da bayon etilganidek, Inson O'g'lining Qadimiy Kunlar huzuriga kelishi; va Malaki tomonidan bashorat qilinganidek, Rabbiiyning O'z ma'badiga kelishi — bularning barchasi ayni bir hodisaning tasvirlaridir; va bu, shuningdek, Matto 25 dagi o'n bokira haqidagi masalda Masih tasvirlagan kuyovning nikohga kelishi bilan ham ifodalangan." Buyuk Kurash, 426.

Yuhanno va Miller Malakiyoda ifodalangan poklanishni timsolladilar; u esa hozirgi tariximizda ayni damda amalga oshirilmoqda.

"Payg'ambar shunday deydi: 'Men osmondan tushib kelayotgan boshqa bir farishtani ko'rdim; uning qudrati buyuk edi, yer esa uning ulug'vorligidan yorishdi. U baland ovoz bilan kuchli hayqirib dedi: Buyuk Bobil qulagan, qulagan, va jinlarning maskaniga aylangan' (Vahiy 18:1, 2). Bu ikkinchi farishta tomonidan berilgan ayni o'sha xabardir. Bobil qulagan, 'chunki u barcha xalqlarga o'z zinosi g'azabining sharobidan ichirdi' (Vahiy 14:8). Bu sharob nima? — Uning soxta ta'limotlaridir. U dunyoga to'rtinchi amrning Shabbati o'rniga soxta shanbani bergan va Shayton dastlab Adanda Momo Havoga aytgan yolg'onni — jonning tabiiy o'lmasligi haqidagi yolg'onni — takrorlagan. U shunga o'xshash ko'plab xatolarni uzoq-uzoqlarga yoyib yubordi, 'inson amrlarini ta'limot deb o'rgatib' (Matto 15:9)."

"Iso O'zining ommaviy xizmatini boshlaganida, Ma'badni uning muqaddaslikka qarshi qilingan tahqirli bulg'anishidan pokladi. Uning xizmatidagi so'nggi amallar orasida Ma'badning ikkinchi bor poklanishi ham bor edi. Shunday qilib, dunyoni ogohlantirish uchun bajariladigan so'nggi ishda jamoatlarga ikkita alohida da'vat qilinadi. Ikkinchi farishtaning xabari shunday: 'Bobil quladi, quladi, o'sha buyuk shahar, chunki u barcha xalqlarga o'z

zinosi g'azabining sharobidan ichirdi' (Vahiy 14:8). Va uchinchi farishta xabarining baland nidosida osmondan bir ovoz eshitiladi: 'Undan chiqinglar, ey Mening xalqim, toki uning gunohlariga sherik bo'lmanglar va uning balolaridan ulush olmanglar. Chunki uning gunohlari osmonga qadar yetdi, va Xudo uning nohaqliklarini esladi' (Vahiy 18:4, 5)." Selected Messages, 2-kitob, 118.

Masih xizmatidagi ma'badning ikki marta poklanishi va Millerchilar tarixidagi ma'badning ikki marta poklanishi Malaki kitobining uchinchi bobining bajo keltirilishi bo'lib, 2001-yil 11-sentabrda Nyu-York shahrining ulkan binolari Xudoning bir tegishi bilan qulatilganida va Vahiy kitobining o'n sakkizinchi bobidagi qudratli farishta yer yuzini o'zining ulug'vorligi bilan yoritish uchun tushganida boshlangan ma'badning ikki marta poklanishiga ishora qiladi. Boshqa narsalar qatorida, bu Adventizmning Laodikiya ilohiyotchilari taqdim etadigan afsonalar to'plamini rad etadi; ular Ellen Uayt Rabbiyning buyuk va dahshatli kunidan oldin kelishi kerak bo'lgan Ilyos payg'ambar edi, deb da'vo qiladilar. Vahiy kitobining o'n sakkizinchi bobidagi farishta tushganida sodir bo'ladigan ma'badning poklanishi Ellen Uayt dafn etilganidan sakson olti yil o'tib boshlangan edi.

Yahyo Cho'mdiruvchi va uning shogirdlari, Miller va milleriylar hamda Future for America ahdning Xabarchisi to'satdan O'z ma'badiga kelib, uni muqaddaslikka qarshi qilingan tahqirdan poklashi uchun yo'lni tayyorlaydigan xabarchilarni ifodalaydi.

Ilyos timsol sifatida bir insonni ifodalaydi. U oddiy hayot yo'lidan chaqirilgan, ruhoniyl ilohiyotchi bo'lmagan bir insonni ifodalaydi. Uning xizmati eng oliy hokimiyat tomonidan berilgan qoidalar bo'lgan to'g'ri Muqaddas Kitobiy metodologiyani namoyon etadi. Uning xizmati hozirgi Laodikiya ruhoniyligining afsona, urf-odat va an'analar metodologiyasiga qarshi turadi. U chetlab o'tilgan tanlangan xalqning qoldiqlaridan yangi tanlangan xalqni ko'tarib chiqaradigan poklanish jarayoniga yo'l tayyorlaydi. Bu poklanish jarayoni to'satdan sodir bo'lish kontekstida belgilangan.

Ilyos, shuningdek, Xudo tomonidan maxsus ravishda o'rnatilgan va Xudoning mutlaq o'ziga xos xizmati sifatida belgilangan bir xizmat hamda bir ishni ifodalaydi.

Buni keyingi maqolada milleritchilar tarixida ko'rsatib beramiz.

Kechki qurbonlik keltirish paytida, Ilyos payg'ambar yaqin kelib, dedi: "Ey Ibrohim, Ishoq va Isroilning Egasi Xudo, bugun ma'lum bo'lsinki, Sen Isroilda Xudosan, men esa Sening qulingman, va bu ishlarning barchasini Sening kalomingga binoan qilganman." 1 Shohlar 18:36.